

Universiteti "Kadri Zeka" Gjilan

Sistemi Evropian për transfer të kredive
në Universitetin "Kadri Zeka", Gjilan

Gjilan, Dhjetor 2020

PËRMBAJTJE

SHKURTESAT	5
1. HYRJE	1
1.1 ECTS dhe Zona Evropiane e Arsimit të Lartë	2
(Procesi i Bolonjës)	2
1.2 Karakteristikat kryesore të ECTS	3
1.3 ECTS si një sistem me studentin në qendër	4
1.4 ECTS-të dhe rezultatet e të nxënit.....	5
1.5 ECTS kreditë dhe ngarkesa e studentit.....	5
1.6 Alokimi i kredive ECTS.....	7
1.7 Transferi i kredive ECTS.....	7
1.8 Dokumentacioni i ECTS-ve	8
1.9 Sigurimi i cilësisë dhe ECTS-të.....	8
2. ECTS për hartimin, shpërndarjen dhe monitorimin e programeve	9
2.1 Konteksti i programit	10
2.2 Profili i programit	13
2.3 Rezultatet e të nxënit nga programi.....	14
2.4 Struktura e programit dhe shpërndarja e kredive	16
2.5 Mësimnxënia, Mësimdhënia dhe Vlerësimi	18
2.6 Monitorimi i alokimit të kredive	21
3. ECTS për mobilitet dhe njohje të kredisë.....	22
3.1 Mobiliteti gjatë studimeve	23
3.2 Mobiliteti dhe kreditë	25
3.3 Para periudhës së mobilitetit	26

3.4 Pas periudhës së mobilitetit.....	28
3.5 Rregullat dhe rregulloret institucionale.....	29
3.6 Angazhimi institucional	29
3.7 Përzgjedhja e institucioneve partnere	30
3.8 Integrimi i kredive të marra gjatë mobilitetit në program	31
3.9 Tabela e shpërndarjes së notave.....	31
3.10 Konvertimi i notës.....	35
4. Roli i ECTS-ve në lehtësimin e të nxënit gjatë gjithë jetës, mundësi të hapura mësimi, njohjen e mësimit dhe përvojës paraprake	35
4.1 Të nxënit gjatë gjithë jetës - mundësi të hapura mësimi	35
4.2 Njohja e mësimit dhe përvojës paraprake	38
5. ECTS dhe sigurimi i cilësisë	41
6. ECTS dhe dokumentet mbështetëse.....	45
6.1 Katalogu i kursit.....	46
6.2 ECTS dhe dokumentet mbështetëse për mobilitetin e kredisë... 49	
Marrëveshja e Studimit për mobilitetin e kredisë për studime.....	51
6.3 Marrëveshja e Studimit për punë praktike	51
6.4 Transkripti i notave	52
6.5 Vërtetimi për zhvillimin e punës praktike	54
PËRFUNDIM.....	56

Përshtati:
Prof. Ass. Dr. Shpresë Qamili

Materiali në vazhdim, është i përshtatur për përdorim të brendshëm për nevoja të Universitetit Publik “Kadri Zeka” në Gjilan nga udhëzuesi: ECTS Users’ Guide 2015, publikuar nga European Union.

Për arsye etike, të dhënat për materialin original në gjuhën angleze:

Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015

ISBN 978-92-79-43559-1

doi:10.2766/87192

© European Union, 2015

Reproduction is provided the source is acknowledged.

Decision of on the reuse of Commission documents nr. 2011/833/EU.

Përkthimi dhe përdorimi për nevoja të UKZ-së:

<https://op.europa.eu/en/web/about-us/legal-notice/publications-office-of-the-european-union-copyright>

SHKURTESAT

ECTS	Sistemi Evropian për Transfer të Kredive
UKZ	Universiteti Publik “Kadri Zeka” në Gjiilan
IAL	Institucionet e Arsimit të Lartë
QF-EHEA	Korniza për Kualifikimet e Zonës Evropiane të Arsimit të Lartë
EQFLL	Korniza Evropiane e Kualifikimeve për Mësimin e Përgjeshëm
ISCED	Klasifikimi Standard Ndërkombëtar i Arsimit
EQF	Kuadri Evropian i Kualifikimeve
UNESCO	Organizata Arsimore, Shkencore dhe Kulturore e Kombeve të Bashkuara
MOOCs	Kurse Masive të Hapura Online
OER	Burime të Hapura Arsimore
CPD	Zhvillimi i Vazhdueshëm Profesional
ECVET	Sistemi Evropian i Kredisë për Arsimin dhe Aftësimin Professional
CV	Përshkrim i Jetës
ENQA	Shoqata Evropiane për Sigurimin e Cilësisë në Arsimin e Lartë
ESG	Standardet dhe Udhëzimet Evropiane
EHEA	Zona Evropiane e Arsimit të Lartë

1. HYRJE

ECTS (Sistemi Evropian i Transferimit dhe Mbledhjes së Kredive) është një mjet i *Zonës Evropiane të Arsimit të Lartë* me qëllim që lëndët, studimet, dhe vlerësimi të bëhen më transparente me qëllim që të rritet cilësia e arsimit.

Mësimi me studentët në qendër është një proces i shndërrimit cilësor për studentë dhe individë të tjerë në një mjedis të nxënit. Kjo synon përmirësimin, autonominë e studentëve dhe zhvillimin e aftësive kritike përmesnjë qasjeje të bazuar në rezultate.

Koncepti *studenti në qendër*, mund të përmblihet në elementët e mëposhtëm:

- * Mbështetja në mësimnxënie aktive dhe jo pasive;
- * Theksimi në të menduarit në mënyrë kritike, analitike;
- * Rritje e përgjegjësisë nga ana e studentëve;
- * Rritja e autonomisë së studentëve;

1.1 ECTS DHE ZONA EVROPIANE E ARSIMIT TË LARTË (PROCESI I BOLONJËS)

Sistemi Evropian i Transferimit dhe Akumulimit të Kredive (The European Credit Transfer and Accumulation System-ECTS) u zhvillua në vitin 1989, në kuadër të programit Erasmus, për t'ua mundësuar transferimin e kredive studentëve që studiojnë jashtë vendit. Mëpastaj, ky sistem u përdor jo vetëm për transferimin e kredive, në bazë të ngarkesës së punës dhe rezultateve të arritura të mësimin, por edhe për akumulimin e tyre në programet e institucioneve për diplomim.

ECTS ndihmon në hartimin, përshkrimin dhe shpërndarjen e programeve, bën të mundur bashkimin e llojeve të ndryshme të mësimnxënies në një perspektivë të të nxënies gjatë gjithë jetës, dhe lehtëson lëvizjen e studentëve duke ua lehtësuar atyre procesin e njohjes së kualifikimeve dhe periudhave të studimit. ECTS mund të përdoret në të gjitha programet, pavarësisht nga mënyra e mësimin (bazuar në klasë, e bazuar në punë, mësim në distancë) ose statusi i studentëve (me kohë të plotë, me kohë të pjesshme), dhe për të gjitha llojet e konteksteve të mësimin (zyrtare, joformale).

ECTS është sistemi i kredive për arsimin e lartë i përdorur në Arsimin e Lartë Evropian, që përfshin të gjitha vendet që bëjnë pjesë në Procesin e Bolonjës. ECTS është një nga gurë themelet e procesit të Bolonjës.

Shumica e vendeve që bëjnë pjesë në sistemin e Bolonjës e kanë miratuar ECTS me ligj për sistemet e tyre të arsimit të lartë.

Ndër objektivat e shumta, Procesi i Bolonjës ka për qëllim të themelojë një sistem të kredive që shërbejnë si mjete të duhura për mbështetjen e lëvizjes së studentëve përmes mobilitetit. ECTS kontribuojnë në disa synime tjera të Bolonjës si:

- Kreditë ECTS janë një element kryesor i Kornizës së Bolonjës për Kualifikime, në përputhje me Kornizën Evropiane të Kualifikimeve për mësim gjatë gjithë jetës.
- ECTS-të i ndihmojnë institucione përkatëse për të zbatuar objektivat për sigurim të cilësisë. Në disa vende ECTS-të janë kërkesë për akreditim të programeve të institucioneve të arsimit të lartë.
- ECTS-të gjithashtu janë duke u përdorur gjithnjë e më shumë nga institucionet e kontinenteve tjera dhe kjo luan rol në dimensionin botëror dhe rritjen e Procesit të Bolonjës.

1.2 KARAKTERISTIKAT KRYESORE TË ECTS

ECTS është një sistem me studentin/en në qendër që ka të bëjë me akumulimin dhe transferin e kredive bazuar në transparencën e rezultateve të të nxëniet si dhe proceset e të nxëniet. Ai synon të lehtësojë planifikimin, shpërndarjen, vlerësimin, njohjen dhe vlefshmërinë e kualifikimeve dhe njësive të mësimin, si dhe lëvizjen e studentëve. ECTS përdoret gjerësisht në arsimin e lartë formal dhe mund të zbatohet në aktivitete të tjera të të nxëniet gjatë gjithë jetës.

ECTS kreditë janë të

bazuara në nevojën e ngarkesës së studentëve në mënyrë që të arrihen rezultatet e të nxënit.

Rezultatet e të nxënit përshkruajnë atë që një student pritet ta dijë, ta kuptojë dhe të jetë në gjendje ta bëjë pas mbarimit të suksesshëm të procesit të mësimit. Ato lidhen me përshkruesit e niveleve në kornizën kombëtare dhe evropiane të kualifikimeve.

Ngarkesa lidhet me kohën që zakonisht i duhet studentëve për të mbaruar të gjitha mënyrat e mësimit (siç janë: ligjëratat, punimet seminarike, projektet, puna praktike, vetë-studimi dhe provimet) që ju duhet për të arritur rezultatet e pritura të të nxënit.

60 ECTS kreditë kanë të bëjnë me ngarkesën e një viti të plotë të mësimit formal (viti akademik) dhe me rezultatet e pritura mësimit. Në shumicën e rasteve, ngarkesa e studentëve sillet prej 1,500 deri në 1,800 orë për një vit akademik. Pra, një kredi është e barabartë me 25-30 orë angazhimi akademik.

1.3 ECTS SI NJË SISTEM ME STUDENTIN/EN NË QENDËR

ECTS është sistem me studentin/en në qendër për arsye se kjo i ndihmon institucionet të zhvendosin theksin në hartimin e programit dhe largimin nga qasjet tradicionale të përqendruara me profesorin në qendër, kërkesat e lëndëve, njohuritë dhe vetë procesin mësues, të cilat konsiderohen elementët kryesorë të programeve arsimore. Mësimi me studentin/en në qendër e vendos të procesin e mësimit në fokus. dhe u jep studentëve më tepër zgjedhje në përmbajtjen,

mënyrën, shpejtësin dhe vendin e mësimit. Kjo qasje i bënë institucionet të luajnë rolin e ndihmës dhe mbështetjes së studentëve në formimin e rrugëve të tyre të mësimit dhe për t'i ndihmuar ata të ndërtojnë mënyrat e tyre individuale të të mësuarit.

1.4 ECTS-TË DHE REZULTATET E TË NXËNIT

Rezultatet e të nxënit duhet të jenë të verifikueshme rreth asaj se çfarë pritet të dinë, të kuptojnë apo të jenë në gjendje të bëjnë studentët të cilët kanë fituar një kualifikim të caktuar, apo kanë përfunduar një program. Si të tillë ata theksojnë lidhjen midis mësimdhënies, të nxënit dhe vlerësimit.

Vlerësimi i suksesshëm i rezultateve të mësimit është para-kusht për shpërblimin e studentit me kredi. Prandaj, deklaratat e rezultateve të të nxënit për pjesët e caktuara të programit duhet të shoqërohen gjithmonë me kritere të qarta dhe të përshtatshme vlerësimi për dhënien e kredive, të cilat kritjere bëjnë të mundur të vërtetohet nëse studenti ka fituar njohuritë, të kuptuarit si dhe kompetencat e dëshiruara.

1.5 ECTS KREDITË DHE NGARKESA E STUDENTËVE

Rezultatet e mësimit janë baza për të përzgjedhur aktivitetet e përshtatshme dhe për një vlerësim të qëndrueshëm të ngarkesës së nevojshme për t'i arritur rezultatet.

Vlerësimi i ngarkesës nuk duhet të bazohet vetëm në *orët e kontaktit* (p.sh. orët e kaluara të studentëve në aktivitete të udhëzuara nga stafi akademik). Ai përfshinë të gjitha llojet e të nxënies që kërkojnë për të arritur rezultatet e pritura të mësimit, duke përfshirë kohën e kaluar në angazhim vetanë, detyrat obligative, përgatitjen për provime et. Pra, për të bërë një punim seminarik dhe për të ndjekur një ligjëratë, studentit do t'i duhet numër i njëjtë i orëve për të qenë i pranishëm, mirëpo njëra mund të kërkojë shumë më shumë ngarkesë sesa tjetra për shkak të sasisë më të madhe të kohës së pavarur që i duhet studentit/es për tu përgatitur.

Aktivitetet e të nxënies mund të ndryshojnë varësisht nga vendi, institucioni dhe fushat e studimit, por, vlerësimi i ngarkesës së studentëve rezulton nga shuma e:

- Orëve mësimore të kontaktit (numri i orëve të kontaktit në javë X numri i javëve);
- kohës së kaluar në punë individuale ose në grup, që kërkojnë për të përfunduar me sukses plan-programin mësimor (p.sh. përgatitja që duhet bërë paraprakisht, apo marrja e shënimeve pas

pjesëmarrjes në ligjëratë, seminar ose punë laboratorike; mbledhja dhe zgjedhja e materialit përkatës; rishikimi i kërkuar, studimi i literaturës;

- përgatitjes së eseve/projekteve/temave të diplomës; puna praktike, p.sh. në laborator);
- kohës së nevojshme për tu përgatitur për t'ju nënshtruar vlerësimit (p.sh. provimi, kolokiumi);
- kohës së kërkuar për aktivitete obligative (p.sh. puna praktike).

Vlerësimi i ngarkesës duhet të përmirësohet vazhdimisht përmes monitorimit dhe komenteve që vijnë nga studentët.

1.6 ALOKIMI I KREDIVE ECTS

Alokimi i kredive është procesi i caktimit të një numri të kredive për kualifikime/programe ose përbërësve arsimorë. Kreditë ECTS alokohen në bazë të ngarkesës tipike të punës së nevojshme për të arritur rezultatet e nevojshme të mësimit.

Bazuar në tiparin kryesor të ECTS-ve, 60 kredi mbledhen si rezultat i ngarkesës së një viti të plotë akademik, 30 ECTS kredi brenda një semestri dhe 20 ECTS kredi brenda një tremujori. Kualifikimet që kanë programi formal që zgjatë tri vite të plota akademike alokojnë 180 ECTS kredi, kurse programet formal që zgjasin katër vite akademike alokojnë 240 ECTS kredi.

1.7 TRANSFERI I KREDIVE ECTS

Për të pasur transferim të suksesshëm të kredive duhet pasur njohje akademike të kredive. Njohja e kredive është procesi përmes të cilit një institucion vërteton se rezultatet e caktuara të mësimit që janë arritur dhe vlerësuar në ndonjë tjetër institucion plotësojnë kërkesat e caktuara të njërit prej programeve që ata ofrojnë. Duke pasur parasysh shumëllojshmërinë e programeve dhe institucioneve të arsimit të lartë, nuk ka të ngjarë që jenë identike kreditë dhe rezultatet e mësimit të një komponenti të vetëm arsimor në programe të ndryshme. Prandaj, rekomandohet qasja fleksibile për njohjen e kredive të marra në një kontekst tjetër. Duhet të kërkohet *njohje e drejtë e jo ekuivalencë e përsosur*. Një njohje e drejtë e tillë duhet të mbështetet më tepër në rezultatet e të nxënit - d.m.th. atë që një person e di dhe është në gjendje të bëjë, sesa në procedurat zyrtare që kanë çuar në përfundimin e një kualifikimi ose përbërësi të tij. Proces i njohjes duhet të jetë transparent.

1.8 DOKUMENTACIONI I ECTS-VE

Përdorimi i ECTS kredive, lehtësohet dhe mundësohet nga dokumentet mbështetëse (Katalogu i kursit, Marrëveshjet e Studimit, Transkripti i notave etj.).

ECTS poashtu kontribuon në transparencën në dokumente të tjera siç janë Diploma dhe Shtojca e saj.

1.9 SIGURIMI I CILËSISË DHE ECTS-TË

Përgjegjësia kryesore për sigurim të cilësisë qëndron tek secili institucion. Sigurimi i cilësisë së brendshme përfshin të gjitha procedurat e ndërmarra nga institucionet e arsimit të lartë për tu siguruar që cilësia e programeve dhe kualifikimeve të tyre i përgjigjet specifikave të tyre dhe specifikave të organeve të tjera që janë të autorizuar ligjërisht për të hartuar specifikat që duhen përmbushur. Vlerësimet e jashtme të cilësisë të ndërmarra nga agjensionet për sigurim të cilësisë ofrojnë informata për institucionet dhe informata për palët e interesuara. Kështu, rishikimet e sigurimit të cilësisë nga brenda dhe jashtë kanë për qëllim implementimin e *Udhërrëfyesve dhe Standardeve për Sigurim të Cilësisë në Zonën Europiane të Edukimit të Lartë*.

2. ECTS PËR HARTIMIN, SHPËRNDARJEN DHE MONITORIMIN E PROGRAMEVE

Shikuar nga këndvështrimi institucional, hartimi i një programi nënkupton planifikimin e një kurrikule dhe përbërësve të saj në kredi, duke treguar rezultatet e mësimit dhe ngarkesën e lidhur me punën, aktivitetet e mësimit dhe procedurat/kriteret e vlerësimit. Kuadri institucional i kredisë duhet të ketë parasyshë nevojat e programeve të

ndryshme dhe të mbështesë qasjet ndër- dhe shumë-disiplinore.

Përdorimi i ECTS në IAL kërkon një kornizë institucionale kredie të bazuar në rregullore institucionale dhe kuptim të thellë të sistemit nga secili anëtar i stafit akademik. Disa institucione e nxisin këtë mirëkuptim duke ua mundësuar anëtarëve të stafit të trajnohen vazhdimisht.

Sqarim:

Studenti i pavarur mund të grumbullojë kreditë e kërkuara për të arritur një kualifikim përmes një shumëllojshmërie mënyrash të mësimit. Ajo/ai mund të marrë njohuritë, shkathtësitë dhe kompetencat e kërkuara në kontekste zyrtare dhe joformale: kjo mund të jetë rezultat i një vendimi të qëllimshëm ose rezultatit të aktiviteteve të ndryshme të mësimit ndër vite. Studenti mund të zgjedhë përbërës arsimor pa orientim të menjëhershëm drejt një kualifikimi zyrtar. ECTS mbështet këtë proces, siç përshkruhet në Seksionin 5 rreth të mësuarit gjatë gjithë jetës.

Hapat e mëposhtëm janë ciësuar të jenë të dobishëm në hartimin e programeve.

2.1 KONTEKSTI I PROGRAMIT

Për ta zhvilluar një program të ri, vendimi i pare është me nivelin e kualifikimit që duhet të jepet, i cili përcaktohet në bazë të legjislacionit përkatës kombëtar dhe kornizave ekzistuese të kualifikimeve (Evropian, kombëtar, sektorial, institucional).

Është e qartë se jo të gjitha rezultatet e mësimit janë në të njëjtin nivel. Pra, për zbatimin e plotë të një sistemi krediti duhet të ketë përshkrues të nivelit.

Sqarim:

Ka dy Korniza Evropiane të Kualifikimeve: Korniza për Kualifikimet e Zonës Evropiane të Arsimit të Lartë (QF-EHEA) dhe Korniza Evropiane e Kualifikimeve për Mësimin e Përgjithshëm të BE (EQFLL). Të dy kornizat përdorin rezultatet e mësimit për të përshkruar kualifikimet (p.sh. Bachelor, Master, Doktoratë) dhe janë në pajtueshmëri me njëri-tjetrin sa i përket Arsimit të Lartë (ciklet QF-EHEA 1, 2 dhe 3 korrespondojnë me nivelet EQF- LLL 6, 7 dhe 8) dhe përfshijnë kualifikimet në nivelet ISCED 6, 7, 8.

Në QF-EHEA, tre cikle kryesore, si dhe një cikël i shkurtër, njihen dhe përshkruhen nga të ashtuquajturit Përshkrues të Dublinit, sa i përket: zbatimin e njohurive dhe të kuptuarit, bërjes së gjykimeve, aftësive të komunikimit dhe të nxëniet për të mësuar. Cikli i shkurtër, i parë dhe i dytë karakterizohen gjithashtu nga vargjet e kredive:

- *Kualifikimet e ciklit të shkurtër zakonisht përfshijnë afro 120 ECTS kredi.*
- *Kualifikimet e ciklit të parë zakonisht përfshijnë 180 ose 240 ECTS kredi.*
- *Kualifikimet e ciklit të dytë zakonisht përfshijnë 90 ose 120 kredi ECTS, me minimumin prej 60 ECTS kredi në nivelin e ciklit të dytë.*
- *Përdorimi i ECTS në ciklin e tretë ndryshon.*

EQF-LLL përshkruan "nivelet e kualifikimit" (pa treguar ndonjë varg të kredive) - Si mjet për të siguruar një kornizë të përbashkët për t'iu referuar që ndihmon në krahasimin e sistemeve kombëtare të kualifikimeve, kornizave dhe niveleve të tyre. Është i bazuar në tetë nivele.

- *Si një instrument për nxitjen e mësimit gjatë gjithë jetës, EQF përfshin arsimin e përgjithshëm dhe të rritur, arsimin profesional dhe trajnimin, si dhe arsimin e lartë.*
- *Tetë nivelet mbulojnë tërë hapësirën e kualifikimeve: ato që janë arritur në përfundim të arsimit të detyrueshëm, ato që janë fituar në nivelet më të larta të edukimit profesional apo akademik, si dhe trajnimet.*
- *Secili nivel në parim duhet të jetë i arritshëm përmes një morie të rrugëve të arsimit dhe karrierës.*
- *Rezultatet e mësimit specifikohen në tre kategori - si njohuri, aftësi dhe kompetencë. Kjo sinjalizon që kualifikimet - në kombinime të ndryshme - kapin një hapësirë të gjerë të rezultateve të mësimit, duke përfshirë njohuritë teorike, aftësitë praktike dhe teknike, dhe kompetencat shoqërore, ku aftësia për të punuar me të tjerët është thelbësore.*

Ciklet e ndryshme të QF-EHEA iu referohen niveleve të EQF-LLL si më poshtë:

- *Kualifikimet e ciklit të shkurtër në nivelin 5*
- *Kualifikimet e ciklit të parë në nivelin 6*
- *Kualifikimet e ciklit të dytë në nivelin 7*
- *Kualifikimet e ciklit të tretë në nivelin 8*

Sistemet e arsimit kombëtar mund të përfshijnë nivele të ndryshme nga ato të përfshira në kornizat gjithëpërfshirëse për sa kohë që kornizat kombëtare janë të vetë-certifikuara dhe I

referohen QF-EHEA dhe EQF. Për shembull, përderisa EQF përmban 8 nivele, numri i niveleve në kornizat kombëtare aktualisht varion nga 7 në 12. Si rrjedhojë, fakti që kualifikimet e ciklit të shkurtër janë përfshirë në QF-EHEA nuk i obligon vendet të përfshijnë kualifikime të tilla në kornizat kombëtare të tyre por ajo i jep njohje të qartë faktit që shumë korniza kombëtare përfshijnë kualifikime të ciklit të shkurtër.

QF-EHEA dhe EQF ofrojnë korniza gjithëpërfshirëse me të cilat duhet të kalibrohen kornizat dhe përshkruesit kombëtar dhe institucional.

Kornizat kombëtare zakonisht janë më të hollësishme sesa këto korniza gjithëpërfshirëse, duke pasqyruar gamën e kualifikimeve tretësore të ofruara në vend.

Institucionet e Arsimit të Lartë që zbatojnë ECTS si një sistem krediti do të kenë nevojë për një kornizë institucionale e cila lidhet me kornizat kombëtare dhe ndërkombëtare. Kuadri institucional duhet të tregojë se si do të përdoren kreditë ECTS, duke specifikuar një vlerë minimale krediti për një komponent arsimor për të lehtësuar programet ndër-disiplinore (të cilat do të krijohen duke bashkuar komponentë arsimorë nga një varg disiplinash). Kornizat evropiane dhe kombëtare tregojnë nivelin e kualifikimit përfundimtar.

Kësodore, duke e pasur parasyshë se jo të gjitha kreditë e fituara për të shënuar përparim që qojnë drejt një kualifikimi janë në të njëjtin nivel (rezultatet e arritura të mësimi në vitin e tretë të Bachelor-it, për shembull, kanë prirje të jenë më komplekse sesa ato të arritura në vitin e parë) – institucionet mund të specifikojnë nivelet e kredisë ndërmjetësuese me përshkruesit e duhur të cilët (së bashku me rregullat e përparimit) do t'i ndihmojnë studentët të përparojnë përgjatë rrugëve të tyre të mësimi.

Para hartimit të programit në detaje, ai duhet të vihet në kontekstin e deklaratave të misionit institucional dhe departamentit, specifikimet profesionale (rregulloret, kërkesat) dhe kornizën institucionale akademike për shpërndarjen e kredive.

Është e këshillueshme gjithashtu që të bëhet një analizë e nevojave dhe të konsultohet me palët e interesuara (punëdhënësit, të diplomuarit, shoqërinë në përgjithësi) për të përcaktuar kërkesën për programin gjegjës.

2.2 PROFILI I PROGRAMIT

Profili paraqet tiparet dalluese të programit (Lockhoff et al., 2010). Ai tregon fushën (at) e studimit (e cila mund të shprehet në kodet ISCED-F), nivelin e programit, fokusin kryesor, rezultatet e pritura kryesore të mësimit pas përfundimit, ambientin mësimor dhe aktivitetet kryesore të mësimit, mësimdhënies dhe vlerësimit. Një profil i frytshëm i programit do t'ua bëjë të qartë studentëve dhe palëve të interesuara kompetenca specifike të lëndës që do të zhvillohen dhe gjasshmërin e zbatimit të programit. Për këtë arsye rekoma profili është mire që të përcaktohet në konsultim me palët përkatëse (siç janë kolegët akademikë, partnerët socialë, punëdhënësit, të diplomuarit dhe përfaqësuesit e studentëve) dhe të paraqitet në një mënyrë të qartë dhe transparente.

Profili duhet të jetë pjesë e përshkrimit të programit të përfshirë në Katalogun e Lëndës.

Sqarim:

Në të gjithë EHEA, termat "rezultate të mësimit" dhe "kompetencë" përdoren në kuptime të ndryshme dhe në korniza të ndryshme të referencës.

Për qëllime të këtij Udhëzuesi:

Kompetencë do të thotë 'aftësia e provuar për të përdorur njohuri, aftësi dhe zotësi personale, shoqërore dhe / ose metodologjike, në punë ose situata studimore si dhe në zhvillim profesional dhe personal. Në kontekstin e Kornizës Evropiane të Kualifikimeve, kompetenca përshkruhet në kuptim të përgjegjësisë dhe autonomisë' (Rekomandimi 2008 / C 111/01). Kompetencat mund të jenë të përgjithshme ose specifike për lëndë. Nxitja e kompetencave është objektivi i procesit të mësimit dhe i programit arsimor.

Rezultatet e mësimit shprehin nivelin e kompetencave të arritura nga studenti dhe vërtetohen nga vlerësimi. Ato janë 'deklarata rreth asaj se çfarë student di, e kupton dhe është në gjendje të bëjë pas përfundimit të një procesi mësimor' (Po aty.). Ato formulohen nga stafi akademik, duke përfshirë studentët dhe akterët e tjerë. Për të lehtësuar vlerësimin, këto deklarata duhet të jenë të vërtetueshme.

2.3 REZULTATET E MËSIMIT NGA PROGRAMI

Rezultatet e mësimit të programit mbështeten në profilin e programit dhe përshkruajnë atë që studenti e di, e kupton dhe është në gjendje ta bëjë pas përfundimit të programit.

Sqarim:

Formulimi i rezultateve të mësimit të programit

Duhet pasur shumë kujdes në formulimin e rezultateve të mësimit. Lista e mëposhtme ofron një grup udhëzimesh i cili është dëshmuar të jetë i dobishëm.

- *Rezultatet e të nxënësve duhet të pasqyrojnë në mënyrë të duhur kontekstin, nivelin, qëllimin dhe përmbajtjen e programit.*
- *Deklaratat e rezultateve të të nxënësve duhet të jenë të thukëta dhe jo shumë të hollësishme.*
- *Rezultatet e të nxënësve duhet të përputhen në mënyrë reciproke.*
- *Rezultatet e të nxënësve duhet të jenë lehtësisht të kuptueshme dhe të vërtetueshme rreth*

asaj asaj që ka arritur studentit në fund të programit.

- *Rezultatet e të nxënit duhet të jenë diçka e arritshme brenda ngarkesës së specifikuar.*
- *Rezultatet e të nxënit duhet të jenë në pajtueshmëri me aktivitetet të përshtatshme mësimore, metodat e vlerësimit dhe kriteret e vlerësimit.*
- *Nuk ka rregulla për numrin ideal të rezultateve të të nxënit në nivelin e programit. Përvoja sugjeron që midis 10 dhe 12 është e përshtatshme.*
- *Një mënyrë e pranuar gjerësisht për të formuluar rezultatet e të nxënit bazohet në tre elemente thelbësore.*

1) *Përdorni një folje kalimtare për të shprehur atë që studentët pritet të dinë dhe të jenë në gjendje të bëjnë (p.sh. të diplomuarit mund të "përshkruajnë", "zbatojnë", "nxjerrin përfundime", "vlerësojnë", "planifikojnë" etj).*

2) *Veçoni se çfarë dëshirohet të thuhet me "përshkruajnë" (p.sh. mund të shpjegojë "funksionin e përbërësve të harduerit" ose mund të paraqesë "hartimin e një dhome të ndejës me dorë" etj).*

3) *Specifikoni mënyrën e shfaqjes së arritjeve të rezultateve të mësimit (p.sh. 'për të dhënë një përmbledhje të materialeve që përdoren më shpesh në elektroteknikë'; 'për të zhvilluar një model hulumtimi duke aplikuar metoda shkencore të azhurnuara', etj.).*

Rezultatet e të nxënit të programit duhet të përfshihen në Katalogun e Lëndës dhe në Shtojcën e Diplomës.

2.4 STRUKTURA E PROGRAMIT DHE SHPËRNDARJA E KREDIVE

Profili i programit ndahet në komponente arsimore të cilat mund të përbëhen nga module të vetme ose nga disa sosh, lloje të tjera të njësisë së lëndës, vendosje pune dhe klinike, projekte kërkimore, punë laboratorike dhe aktivitete të tjera mësimor. Mund të përfshijnë edhe aktivitete shoqërore dhe ato të komunitetit (për shembull, tutorizimi dhe mentorimi) me kusht që ato të përshtaten me rezultatet e mësimin të programit dhe të bartin kredi.

Për secilin komponent arsimor duhet të përcaktohen rezultatet e të nxënit, me strategjitë dhe kriteret e vlerësimit.

Shumë institucione përdorin matricë për të ndëlidhur rezultatet e të nxënit të programit të nivelit universitar dhe pas-universitar me komponentët e edukimit të tij.

Sqarim:

Rezultatet e mësimin në përbërësit arsimorë

Parimet për formulimin e rezultateve të të nxënit për përbërësit arsimorë janë të njëjta si për rezultatet e të nxënit të programeve.

Nuk ka rregulla absolute për numrin e dëshiruar të rezultateve të të nxënit për një komponent arsimor. Varet nga niveli, natyra e njësisë, si dhe nga ngarkesa e vlerësuar e punës. Sidoqoftë, praktika tregon se është mire numri të jetë i kufizuar në 6-8 rezultate.

Shtojca e përmban një listë të rekomanduar të literaturës me udhëzime për rezultatet e mësimin.

Pasi të jenë gjetur pjesët përbërëse të programit, struktura e përgjithshme duhet të përshkruhet dhe kreditë duhet të ndahen për secilën komponent, në bazë të rezultateve të të nxënit dhe ngarkesës së tij të punës, duke marrë parasysh që 60 kredi janë të barasvlefshme me një vit me kohë të plotë-ekuivalent akademik.

Vendosja e *dritareve të mobilitetit* në kurrikulë do të lehtësojë lëvizshmërinë e të nxënit. Dritaret e mobilitetit mund të përshkruhen si në përmbajtje dhe kohë në hartimin e programit ose mund të lejojnë fleksibilitet në kohën dhe përmbajtjen për studentin. Dritaret e mobilitetit nuk duhet të përdoren për të përsëritur atë që do të mësohej në shtëpi, por për t'i lejuar studentët të përfitojnë nga përvoja të larmishme arsimore në vende të tjera.

Kërkesat e përparimit duhet të jenë të qarta nëse studentët dëshirojnë të lëvizin nëpër program me sukses dhe të marrin kualifikimin e synuar. Kërkesat e përparimit mund të përfshijnë, ndër tjerash, parakushte, bashkë-kërkesa dhe rekomandime. Rregullat e përparimit mund të shprehen në lidhje me numrin e kredive ose niveleve të kredive të kërkuara në faza të ndryshme Brenda programit të studimit (p.sh. një numër minimal i kredive që kërkohen të kalojnë nga një vit akademik / semestër në tjetrin). Ato gjithashtu mund të përkufizohen në terma të rregullave të hollësishme rreth asaj se cilat komponentë duhet dhe/ose mund të merren në cilën fazë dhe në çfarë niveli (p.sh. kurse të detyrueshme, kurse opsionale dhe parakushte).

Nxënësit e pavarur që bashkohen me një program zyrtar duhet të

marrin këshillime/këshilla të përshtatshme në mënyrë që ta marrin mbështetjen në përputhje me kërkesat e përparimit. Kur është e rëndësishme, ky këshillim duhet të përfshijë njohjen e mësimit paraprak dhe të përvojës. Strukturat fleksibël të programit lejojnë zgjedhjen e studentëve, duke përfshirë mundësinë për tu qasur në mënyra të reja të të nxënit dhe mësimitdhënies.

2.5 MËSIMNXËNIA, MËSIMDHËNIA DHE VLERËSIMI

Institucionet e arsimit të lartë duhet të përcaktojnë objektivat e tyre të mësimitdhënies dhe mësimitdhënies në lidhje me programet e tyre të studimit dhe ato duhet të dorëzohen dhe të vlerësohen.

Parimet e përgjithshme të mësimitdhënies, mësimitdhënies dhe vlerësimit

Disa parime të përgjithshme në lidhje me të nxënit, mësimitdhënien dhe vlerësimin duhet të merren parasysh kur të dorëzohet programi i studimi, pavarësisht nga mënyra e të nxënit dhe mësimitdhënies.

Dialog i hapur dhe pjesëmarrje

Qasja me studentët në qendër kërkon një dialog të hapur dhe reagime reflektuese midis studentëve, profesorëve dhe administratorëve përkatës, përmes të cilëve mund të shprehen dhe me të cilët mund të flitet për nevojat dhe synimet e tyre. Të gjitha palët e interesuara duhet të përfshihen në diskutimin konstruktiv të hartimit dhe shpërndarjes së programit. Përfaqësuesit e studentëve duhet të marrin pjesë në diskutime të tilla dhe të kenë fuqi të plotë votimi.

Transparenca dhe besueshmëria

Katalogu i Lëndës duhet të ofrojë informacion të besueshëm, të azhurnuar dhe cilësor për programet sipas niveleve, si dhe për komponentët arsimor në veçanti. Ai duhet të sigurojë një përshkrim të saktë të programit sipas nivelit, duke përfshirë të gjitha detajet: strukturën, komponentët, rezultatet e mësimit, ngarkesën e punës, qasjet e të nxënit / mësimeve, metodat e vlerësimit, kriteret e vlerësimit dhe rregullat e përparimit.

Vazhdimësia

Stafi akademik përgjegjës për shpërndarjen e programit dhe përbërësit e tij duhet të sigurojë vazhdimësi midis rezultateve të të nxënit të përcaktuara në program, aktiviteteve të mësimeve dhe mësimeve dhe procedurave të vlerësimit. Ky përafrim konstruktiv (Biggs, 2003) ndërmjet rezultateve të të nxënit, aktiviteteve mësimore dhe vlerësimit është një kërkesë thelbësore për programet arsimore.

Fleksibiliteti

Një strukturë fleksibile programi është qenësore për të lejuar zgjedhjen e studentëve dhe plotësimin e nevojave të ndryshme, p.sh. duhet t'i jepet mundësi për zhvillimin e rrugëve të të nxënit personal dhe duhet të ofrohen aktivitete zhjedhore. Një organizim fleksibël i aktiviteteve të mësimit, mësimeve dhe vlerësimit, përfshirë

fleksibilitetin në orar dhe më shumë mundësi për të mësuar të pavarur janë jashtëzakonisht të rëndësishme për të akomoduar stile të ndryshme të të mësuarit. Kjo zgjeron mundësitë e zgjedhjes së materialeve dhe aktiviteteve të mësimnxënies dhe mësimdhënies, dhe hap mundësi për studentët me profile ose nevoja të ndryshme (p.sh. njerëz me përgjegjësi të kujdesshme ose persona me aftësi të kufizuara). Integrimi i teknologjive dixhitale në arsimin e lartë ka një ndikim të rëndësishëm në qasjet e të nxënit dhe mësimdhënies. Ndarja e kredive për rezultatet e të nxënit të cilat arrihen përmes mënyrave të reja të shpërndarjes të mundësuar nga teknologjia, bazohen në të njëjtat parime si ndarja e kredive për rezultatet e të nxënit për komponentët tradicionale arsimore.

Vlerësimi i duhur i arritjeve

Kreditë jepen kur vlerësimi i duhur tregon se rezultatet e përcaktuara të mësimit janë arritur në nivelin gjegjës. Nëse studenti nuk ka arritur rezultatet e dëshiruara të mësimit, nuk do të shpërblehet me kredi. Numri i kredive të dhëna studentit i cili tregon arritjen e rezultateve të të nxënit është i njëjtë me numrin e kredive të alokuara për përbërjen.

Metodat e vlerësimit përfshijnë të gjithë gamën e provimeve me shkrim, me gojë dhe praktikë, projekteve dhe portofolios që përdoret për të vlerësuar përparimin e studentit dhe për të vlerësuar arritjet dhe rezultatet e mësimit të një njësie ose moduli të lëndës. Në anë tjetër, kriteret e vlerësimit janë përshkrime të asaj që pritet të bëjë studentit, në mënyrë që të shfaq se është arritur rezultati mësimor.

Për të qenë të përshtatshme, metodat e vlerësimit dhe kriteret e zgjedhura për një komponent arsimor duhet të jenë në pajtueshmëri me rezultatet e të nxënit që janë përcaktuar për të, si dhe me aktivitetet e mësimit.

Sqarim:

Edukimi në nivelin e doktoratës është në proces ndryshimi - me një larmi më të madhe rrugësh drejt doktoraturës dhe njohjen e parimit që trajnimi i nivelit të lartë është i dobishëm për të zhvilluar kompetencat e ciklit të tretë (të transferueshëm) dhe specifik të lëndës. Në disa vende dhe institucione, ECTS përdoret gjithashtu në ciklin e tretë. Kreditë ECTS janë alokuar ose në të gjithë programin, ose për disa / të gjithë përbërësit arsimorë (p.sh. njësitë e mësimit).

Nëse përdoret ECTS, udhëzimet e përfshira në këtë Udhëzues të Përdoruesve ECTS duhet të zbatohen, duke marrë parasysh natyrën specifike të nivelit të doktoratës. Informacioni i lidhur duhet të përfshihet në Katalogun e Lëndës.

Përcaktimi i rezultateve të mësimit për piketa specifike në ciklin e tretë mund të lejojë në disa raste kandidatët që ndërpresin studimet e tyre të kenë një certifikim të asaj që kanë arritur deri në atë pikë. Mund të jetë gjithashtu e vlefshme që t'ia mundësoj atyre të shfaqin para punëdhënësve të mundshëm arritjen e kompetencave specifike dhe lëndët specifike të nivelit të lartë.

2.6 VËZHGIMI I SHPËRNDARJES SË KREDIVE

Programi vëzhgohet për të përcaktuar nëse shpërndarja e kredisë, rezultatet e përcaktuara të mësimit dhe ngarkesa e vlerësuar e punës është e arritshme, reale dhe e përshtatshme. Monitorimi mund të menaxhohet në mënyra të ndryshme: përmes pyetësorëve, grupeve të fokusit, ose intervistave, ose duke monitoruar rezultatet e arritura. Çfarëdo metode që përdoret, komentet nga studentët, stafi dhe aty ku është e përshtatshme, palët e interesuara duhet të përbëjnë një element thelbësor për kontrollimin dhe rishikimin e shpërndarjes së

kredisë. Duhet gjithashtu të përdoren të dhënat për kohën e përfundimit dhe rezultatet e vlerësimit të programeve dhe përbërësve të tyre.

Është e rëndësishme që studentët dhe stafi të informohen për qëllimin e ushtrimit të monitorimit dhe për mënyrën se si do të kryhet, me qëllim që të sigurohen përgjigje të sakta dhe një shkallë e lartë përgjigjeje. Nëse informacionet e mbledhura zbulojnë shpërputhje midis ngarkesës së parashikuar dhe kohës që në të vërtetë u nevojitet shumicës së studentëve për të arritur rezultatet e përcaktuara të mësimit, do të jetë e nevojshme të rishikohet ngarkesa e punës, kreditë, rezultatet e mësimit, veprimtaritë si dhe metodat e mësimnxënies dhe mësimdhënies. Kjo gjithashtu mund të përfshijë rishikimin e programit të studimit dhe përbërësve të tij arsimor. Rishikimi duhet të bëhet sa më shpejt që të jetë e mundur pa krijuar probleme për ata që janë duke e ndjekur programin dhe duhet të kontaktohen ata që kanë marrë pjesë në ushtrimin e vëzhgimit, në mënyrë që të nxisin një kulturë të vazhdueshme, bashkëpunuese të komenteve në institucion.

3 ECTS PËR MOBILITET DHE NJOHJE TË KREDISË

Ky kapitull trajton transferimin e kredisë dhe njohjen në përgjithësi, që ndodhë gjatë mobilitetit për ECTS kredi dhe mobilitetit në studime.

Për të qenë mobilitetet e suksesshme, u duhet njohja akademike dhe transferimi e kredisë së saj. Njohja e kredive është procesi përmes

të cilit një institucion e vërteton se rezultatet e mësimit të arritura dhe të vlerësuara në një institucion tjetër plotësojnë kërkesat e një prej programeve që ata ofrojnë. Duke pasur parasysh shumëllojshmërinë e programeve dhe IAL-të, nuk nodhë që kreditë dhe rezultatet e mësimit të një komponenti në dy programe të ndryshme do të jetë identike. E njëjta vlenë edhe për njohjen e të nxëniet nga kontekstet tjera (për shembull arsimi profesional dhe trajnim). Një qasje e hapur dhe fleksibile ndaj njohjes së kredive të marra në një kontekst tjetër, përfshirë mobilitetin për të mësuar, këshillohet duke u mbështetur në përputhjen e rezultateve të mësimit më tepër sesa të kërkohet një ekuivalentim i përmbajtjes së lëndës. Në praktikë, njohja do të thotë se numri i kredive të fituara për rezultate të besueshme të mësimit, të arritura në një kontekst tjetër do të zëvendësojë numrin e kredive që ndahen për rezultate të ngjashme të mësimit.

Institucionet duhet të paraqesin politikat e tyre për njohje të mobilitetit, dhe këto informata duhet të jenë lehtësisht të qasshme nga të interesuarit.

3.1 MOBILITETI GJATË STUDIMEVE

Programet e studimit mund të ndryshojnë nga numri i kredive ECTS që përfshijnë (shiko Nota Bene kutinë në Seksionin 3.1). Për qëllime të njohjes së kualifikimeve për studime të mëtejshme, ndryshimi në numrin e kredive ECTS të fituara pas përfundimit të suksesshëm të një kualifikimi nuk merret parasysh. Rezultatet e mësimit të programit duhet të jenë faktori kyç që merret parasysh. Kjo nënkupton, për

shembull se një diplomë e krahasueshme Bachelor duhet të njihet me qëllim të shqyrëtimit për pranim në programin Master, pavarësisht a bazohet në 180 apo 240 kredi ECTS.

Sqarim:

Konventa e Njohjes së Lisbonës

Konventa e Njohjes së Lisbonës, e cila ka hyrë në fuqi në vitin 1999, parasheh një kornizë ligjore për njohjen akademike ndërkufitare.

Konventa përcakton:

'36. Kualifikimet e një niveli afërsisht të barabartë mund të tregojnë ndryshime në terma të përmbajtjes, profilin, ngarkesën e punës, cilësinë dhe rezultatet e mësimi. Në vlerësim të kualifikimeve të huaja, këto ndryshime duhet të konsiderohen në një mënyrë fleksibël, dhe vetëm dallimet thelbësore në funksion të qëllimit të programit (p.sh. njohja profesionale apo akademike) duhet të rezultojë në njohje të pjesshme ose mos njohje të kualifikimeve të huaja.

'37. Njohja e kualifikimeve të huaja duhet të bëhet përveç nëse dallime thelbësore mund të gjinden ndërmjet kualifikimit për të cilin kërkohet njohja dhe kualifikimit përkatës i Shtetit në të cilin kërkohet të njihet kualifikimi.

Manuali i Zonës Evropiane të Njohjes (Manuali i AAR, 2012) jep këtë sqarim për interpretimin e ndryshimit thelbësor:

'Duke u përqendruar në pesë elementët kryesorë që së bashku përbëjnë një kualifikim (niveli, ngarkesa e punës, cilësia, profili dhe rezultatet e mësimi) dhe duke marrë parasysh dallimet thelbësore, autoritetet kompetente të njohjes kanë ndërruar qasjen e tyre nga pritja që kualifikimet e huaja të jenë pothuajse të njëjta me ato të ofruara në vendet e tyre, në përqendrimin në "njohje" duke pranuar dallime jo-thelbësore.

Sqarim:

Dallimet thelbësore janë ndryshimet midis kualifikimit të huaj dhe kualifikimi kombëtar që janë po kaq domethënës, sa që kjo me shumë mundësi parandalon që kandidati të ketë sukses në aktivitetin e dëshiruar si veprimtaritë studimore, kërkimore ose punësimin.

Barra e provës së një ndryshimi thelbësor mbetet tek autoriteti kombëtar i vendit pritës dhe udhëzimet shoqëruese janë si më poshtë:

- *ekzistenca e një ndryshimi thelbësor nuk përfshin asnjë detyrim për të mohuar njohjen e kualifikimit të huaj;*
- *ndryshimi duhet të jetë thelbësor në lidhje me funksionin e kualifikimin dhe qëllimin për të cilin kërkohet njohja.'*

Për më shumë rreth temës së dallimeve thelbësore shihni E. Stephen Hunt dhe Sjur Bergan (2010).

3.2 MOBILITETI DHE KREDITË

ECTS është krijuar për të lehtësuar lëvizjen e mësimit ndërmjet institucioneve për studime afatshkurtra (mobiliteti i kredisë). Siç e sqaron qartë ky udhëzues, ECTS është zhvilluar dhe është përshtatur për qëllime të grumbullimit të kredisë por ende luan një rol thelbësor në mobilitetin e studentëve -lehtësimin e zhvendosjes dhe njohjes së arritjeve të studentit që ka qenë pjesëmarrës në mobilitet.

Në ECTS, dokumentet mbështetëse vijuese ndihmojnë në lehtësimin e njohjes së kredisë të marra gjatë mobilitetit:

- Katalogu i lëndës
- Marrëveshja e studimit
- Transkripta e notave
- Certifikatë e punës praktike

Këto dokumente japin informacione për rezultatet e arritura, mbi të cilat institucioni i dhënies së kualifikimit mund të marrë vendime për njohjen dhe transferimin e kredisë. Ju lutemi shikoni kapitullin 7 të

Manualit Evropian të Njohjes për Institucionet e Arsimit të Lartë (2014) për detaje. Kapitulli përfshin një tabelë për njohjen e periudhave të të studiuar jashtë vendit.

Sqarim:

Rregulli i artë i njohjes së lëvizshmërisë së kreditë brenda kornizës së marrëveshje ndërinstitutionale

Të gjitha kreditë e fituara gjatë periudhës së studimit jashtë vendit ose gjatë mobilitetit virtual - siç është rënë dakord në Marrëveshjen e Studimit dhe vërtetuar me Transkriptin e notave - duhet të transferohet pa vonesë dhe të llogariten në programin e studimit pa pasur nevojë për punë shtesë nga studenti apo vlerësim tjetër për të.

3.3 PARA PERIUdhËS SË MOBILITETIT

Në mënyrë që të lehtësohet organizimi i mobilitetit dhe njohja e kredive, tre palë të përfshira - studenti, institucioni dërgues dhe institucioni pranues ose organizata/ndërmarrja, duhet të pajtohen për programin jashtë vendit. Ata duhet ta zyrtarizojnë këtë në një marrëveshje për studim, e cila nënshkruhet nga të tre palët para fillimit të periudhës së mobilitetit. Marrëveshja e Studimit ka për qëllim që t'i jap studentit sigurinë se kreditë që ai/ajo i arrin me sukses gjatë periudhës së mobilitetit do të njihen. Programi Erasmus+ ofron shabllone për Marrëveshjen e Studimit për studime dhe për trajnime për institucionet pjesëmarrëse. Erasmus+ gjithashtu siguron udhëzime për institucionet se si të përdorin shabllone, dhe përcakton afate të cilave institucionet duhet t'i përmbahen.

Lëndët që do të ndiqen gjatë periudhës së mobilitetit nuk duhet që të zgjidhen në bazë të ekuivalentimit të tyre me kurse specifike të dhëna në institucionin dërgues. Rezultatet e mësimit të të gjithë programit të studimit në institucionin pritës duhet të jenë në përputhje me rezultatet e të nxënit të institucionit dërgues në të cilin duhet të njihen këto kredi pas përfundimit të mobilitetit. Kjo e bën më të lehtë që kreditë e fituara në institucionin pranues të zëvendësohen në mënyrë fleksibile me kreditë në institucionin prej të cilit merret diploma. Ekziston poashtu mundësia për të njohur periudhën e mobilitetit si tërësi pa pasur nevojë për të njohur komponentët ndaras.

Marrëveshja e Studimit duhet të identifikojë një grup komponentësh të përshtatshëm arsimor (shpjegim: lëndë, seminare etj.) të cilat merren në institucionin pritës dhe integrohen pastaj në programin e institucionit dërgues. Numri i kredive që do të fitohen në institucionin pritës duhet të jetë proporcional me kohën e studimit jashtë vendit. Studenti merr 60 ECTS për një vit akademik.

Institucioni pritës merr përsipër të regjistrojë studentin në lëndët e caktuara, duke vërtetuar që këto lëndë janë në dispozicion për periudhën e parashikuar të mobilitetit.

Pasi të nënshkruhet nga të tre palët, *Marrëveshja e Studimit* mund të modifikohet, nëse shfaqet nevoja, me marrëveshje të të tre palëve të përfshira.

Sqarim:

*Mënyrat e reja të mësimi të mundësuar nga TIK u lejojnë studentëve të regjistrojnë dhe të ndjekin kurse jashtë institucionit të tyre ("**mobiliteti virtual**"). Studentëve të tillë duhet tu jipen udhëzime të qarta akademike dhe duhet të nënshkruhet një Marrëveshje Mësimore nga 'institucioni dërgues' dhe vet studentit.*

*Në **programet e përbashkëta** skemat e mobilitetit të miratohen nga institucionet partnere, të cilat përfshijnë rregullat për njohjen e kredive. Marrëveshjet e të nxënit nuk është e nevojshme të përdoren në programet e përbashkëta: kreditë e arritura në një institucion partner njihen automatikisht, nëse ndiqen rregullat dhe plotësohen të gjitha kushtet. Sidoqoftë, rruga e planifikuar e mësimi duhet të jetë e qartë për studentin dhe Marrëveshjet e Mësimi janë praktika të mira.*

3.4 PAS PERIUDHËS SË MOBILITETIT

Institucioni pritës siguron një Transkriptë të notave brenda një kohe të shkurtër (e paraparë mes të dy institucioneve) pas shpalljes së rezultateve në institucionin pranues.

Pas përfundimit të suksesshëm të grupit të komponentëve arsimorë të përfshirë në Marrëveshjen e Studimit dhe të konfirmuar nga Transkripti i Notave të dërguara nga institucioni pritës, institucioni dërgues duhet të njohë plotësisht numrin e pajtuar të ECTS kredive, të transferojë ato në programin e studimit të studentit në fjalë dhe të përdorë këto kredi për të përmbushur kërkesat e kualifikimit të cilin e ndjek student/ja.

Institucioni dërgues duhet të specifikojë qartë se si kreditë e marra jashtë vendit integrohen në programin e studimit. Kur është e zbatueshme, notat konvertohen (shiko seksionin 4.3). E gjithë kjo duhet të regjistrohet në një Transkriptë të notave (ose dokument ekuivalent) dhe t'i vihet në dispozicion studentit.

Shtojca e diplomës është krijuar për tu siguruar të diplomuarve një raport transparent të arritjeve të tyre. Prandaj, komponentët arsimorë të kaluara me sukses jashtë vendit duhet të përfshihen në Transkriptet e notave që i bashkëngjiten Shtojcës së Diplomës me emërtimet e tyre origjinal (dhe përkthimi i tyre në gjuhën (et) në të cilën lëshohet Shtojca e Diplomës), dhe shënohet institucioni ku janë dhënë notat dhe janë marrë kreditë.

3.5 RREGULLAT DHE RREGULLORET INSTITUCIONALE

Përvoja ka treguar që praktika e mëposhtme e lehtëson menaxhimin e mobilitetit dhe njohjen e kredive.

3.6 ANGAZHIMI INSTITUCIONAL

Rregullat specifike institucionale duhet të përkufizohen për t'u përballur me njohjen e përvojave të mësimit, dhe për të lejuar grumbullimin dhe bartjen e kredive përmes mobiliteteve të ndryshme, përvojës së punës, mësimit virtual, të nxënies joformale dhe të nxënies të mëhershme.

Institucioni duhet të përcaktojë qartë përgjegjësitë për zbatimin dhe monitorimin e mobiliteteve dhe të sigurojë që procedurat e aplikimit

dhe kriteret e përzgjedhjes për mobilitete të jenë transparente dhe të drejta, dhe se ekziston një mekanizëm apelimi. Një anëtar i stafit duhet të emërohet dhe zyrtarisht të autorizohet për të diskutuar me studentin për programin e studimi jashtë vendit dhe duhet të aprovojë dhe nënshkruaj Marrëveshjen e Studimit në emër të institucionit dërgues, para fillimit të periudhës së mobilitetit dhe të nënshkruaj Transkriptën e notave pas periudhës së mobilitetit. Nuk duhet të kërkohet nga individët që të negociojnë njohjen akademike me stafin të cilët nuk janë të autorizuar ta bëjnë këtë ose me një komitet, para ose pas periudhës së studimi jashtë vendit, e as nuk duhet studentit të i kërkohet të hyjë në provime apo të bëjnë punë shtesë pas kthimit.

3.7 PËRZGJEDHJA E INSTITUCIONEVE PARTNERE

Marrëveshjet e këmbimit duhet të bëhen me institucione:

- që ofrojnë përshkrime transparente të programeve e tyre, duke përfshirë rezultatet e mësimit, kreditë, qasjen ndaj mësimdhënies dhe mësimnxënies dhe metodat e vlerësimit;
- mësimnxënia, mësimdhënia dhe procedurat e vlerësimit mund të pranohen nga institucioni dërgues pa kërkuar që studenti të bëjë angazhim apo provim shtesë;
- cilësia e të cilave është vërtetuar nga institucionet kombëtare.

Marrëveshjet mund të bëhen jo vetëm me institucionet që ofrojnë programe të ngjashme, por gjithashtu me ata që ofrojnë programe që janë përafërsisht të ngjashme apo që plotësojnë programin të cilin e ka institucioni dërgues.

3.8 INTEGRIMI I KREDIVE TË MARRA GJATË MOBILITETIT NË PROGRAM

Strukturimi i kredive të marra përgjatë mobilitetit në kurrikula lehtëson njohjen. Institucionet mund të:

- identifikojnë semestrin ose vitin në të cilin një periudhë studimi jashtë vendit do të përshtatej me më së shumti me programin;
- lëndët në atë semestër/vit të kenë ato qëllimet të mësimit të cilat lehtësisht mund të arrihen jashtë vendit (p.sh. ndërkombëtare ose kurse krahasuese, plotësuese / kurse zgjedhore, përgatitja e temës së diplomës, kurse gjuhësore, punë praktike);
- identifikojnë institucionet partnere me të cilat mund të arrihen rezultate të pranueshme / plotësues të të nxënit.

Sqarim:

Në programin Erasmus +, disa karta të tilla si Karta Erasmus për Arsimin e Lartë (Angazhimi Institucional), Karta Evropiane e Cilësisë për Lëvizshmëri, Karta Studentore Erasmus (Kodi Evropian i Praktikës së Mirë për studentët Erasmus +) ofrojnë një kornizë për rregullimin e lëvizshmërisë dhe njohjes së kredive.

3.9 TABELA E SHPËRNDARJES SË NOTAVE

Për shkak të ndryshimeve kulturore dhe akademike, sistemet arsimore evropiane kanë zhvilluar jo vetëm sisteme të ndryshme notimi por edhe mënyra të ndryshme të përdorimit të të njëjtit sistem notimi brenda të

njejtë vend, në fusha të ndryshme lënde ose institucione. Është shumë e rëndësishme të pranohen këto ndryshime, dhe po aq e rëndësishme për t'i bërë ato transparente brenda Zonës Europiane të Arsimit të lartë, në mënyrë që notat në të gjitha vendet, fushat lëndore ose institucionet mund të kuptohen saktë dhe të krahasohen.

Studentët që marrin pjesë në mobilitete duhet të trajtohen drejtësisht dhe me transparencë për notat e tyre kur kreditë barten nga një institucion te një tjetër, pasi qasja në studime, grante ose përfitime të tjera mund të përcaktohen mbështetur në nivelin e tyre të suksesit. Transparenca në raport me nivelet e performancës është poashtu e rëndësishme për maturantët që aplikojnë për një vend pune në vendin e tyre ose në një vend tjetër.

Për të siguruar informata transparente dhe koherente për studentët individual, secila IAL duhet të sigurojë - përveç shkallës së vlerësimit kombëtar/institucionit të tyre dhe shpjegimit të kësaj shkalle- një tabelë të kënaqshme të shpërndarjes së notave kaluese të akorduara në program ose fushë studimi në të cilin merr pjesë studenti (tabela e shpërndarjes së notave) që tregon se si shkalla e notimit është përdorur në atë program studimi.

Tabela e shpërndarjes së notave ishte prezantuar për herë të parë në Udhëzuesin e Përdoruesve ECTS në vitin 2009, si zëvendësim i shkallëve të mëparshme të notimit të ECTS (A, B, C, D, E), të cilat nuk përdoren më.

Partnerë në programe të përbashkëta studimi duhet të pajtohen paraprakisht se si t'i qasen vlerësimit dhe bartjes së notave.

Tabelat e shpërndarjes së notave tregojnë shpërndarjen statistikore të notave pozitive (kalimi dhe më lartë) dhënë në secilën fushë të studimit nga institucioni. Duhet të sigurohen informacione shtesë për normat e suksesit në të njëjtin nivel, por këto nuk duhet të përdoren për bartje të kredive.

Tabelat e shpërndarjes së klasave duhet të ndërtohen në forma të *standardizuar* dhe t'i referohen grupeve të caktuara studentësh të regjistruar në programe që i përkasin fushës së njëjtë të studimit.

Llogaritja e tabelave të shpërndarjes së notave është një detyrë që në shumë institucione bëhet në nivelin qendror. Prodhimi i tabelave të shpërndarjes nuk duhet të sjell vështirësi në institucione pasiqë të dhënat e kërkuara janë përgjithësisht të disponueshme në sistemin elektronik dhe llogaritja e përqindjeve bëhet lehtësisht me softuer të thjeshtë.

Ky proces kërkon vetëm hapat e mëposhtëm:

1. Identifikohen grupet e referencës brenda institucionit duke përdorur objektiva dhe kritere transparente që duhet bashkangjitur shpjegimit të diplomës. Në mungesë të metodave të bazuara në rezultatet e mësimit, duhet të përdoret klasifikimi ISCED-F i cili ofron një klasifikim të standardizuar dhe hierarkik të fushave të studimit. Duhet të përdoret një kod ISCED në nivel të “ngushtë” ose “të hollësishëm” (Instituti UNESCO për Statistikat, 2014).

2. Llogaritet numri i notave kaluese të dhëna për secilin grup të referuar në dy vitet e fundit. Nuk duhet harruar se informacioni rreth niveleve të suksesit mund të jetë parashikuar në terma të përgjithshëm por jo në këso llogaritjesh.

3. Llogaritet shpërndarja e notave kaluese që i janë dhënë grupit të referencës në formë të përqindjes dhe pastaj paraqitet përqindja kumulative. Si rezultat, do të jetë një tabelë e shpërndarjes së notave me përqindje dhe përqindjet kumulative për secilin grup referimi.

Më poshtë është një shembull ilustrues i një tabelë vlerësimi:

Notat ne institucion	Numri i nptave kaluese dhe ne grupin specifik	Përqindja e seciles note ne raport me notat kaluese të dhëna	Përqindja e pergjithshme e notave kaluese
10	50	5%	5%
9	100	10%	15%
8	350	35%	50%
7	300	30%	80%
6	200	20%	100%
	1000	100%	

Kur përfshihet në Transkriptin e Notave të Studentit dhe Shtojcën e Diplomës, tabelat e lehtësojnë interpretimin e secilës notë të dhënë dhe nuk do ka nevojë për llogaritje të mëtejshme.

3.10 KONVERTIMI I NOTËS

Kur institucionet vendosin të bartin notat nga një institucion tjetër akademik duhet të mbështeten në tabelën për shpërndarjen e notave dhe të krahasojnë atë me tabelën e shpërndarjes së notave në institucionin bazë. Pozita e secilës notë brenda tabelës mund të llogaritet dhe kështu mund të krahasohet secila notë.

4. Roli i ECTS-ve në lehtësimin e të nxënimit gjatë gjithë jetës, mundësi të hapura mësimi, njohjen e mësimi dhe përvojës paraprake

4.1 TË NXËNIT GJATË GJITHË JETËS - MUNDËSI TË HAPURA MËSIMI

Perspektiva e mësimi në arsimin e lartë po ndryshon me zhvillimin e shpejtë të mundësive të shumëllojshme dhe fleksibile të mësimi-përfshirë mësimin e kombinuar me forma të reja të mësimi të hapur online, Kurse Masive të Hapura Online (MOOCs), Burime të Hapura Arsimore (OER), mësim të bazuar në punë, mësimi me vetë iniciativë, rrugët individuale, zhvillimi i vazhdueshëm profesional (shiko kapitullin 3). Një numër gjithnjë e më i madh i studentëve ndjekin njësitë arsimore ose kurse 'të vetme ose të pavarura' (stand alone educational units or courses), pa ndjekur ndonjë kualifikim specifik. Institucionet e arsimi të lartë përballen me nevojën për t kënaqur një grup të larmishëm studentësh dhe ofrojnë mundësi për rrugë

individuale të mësimit dhe mënyra për arritjen e tij. Si rrjedhoë, shumë komponentë arsimorë po ofrohen me mënyra të inovative të të nxëniet dhe mësimdhënies për të gjithë, përmes teknologjive të reja dhe burimeve të hapura arsimore.

Përparësia e ECTS është se ato mund të përdoret në të gjitha kontekstet e mësimit gjatë gjithë jetës, duke zbatuar të njëjtat parime për ndarjen e kredisë, dhënien, grumbullimin dhe bartjen. Në të njëjtën mënyrë kur kreditë u alokohen pjesëve përbërëse të programeve, kreditë e alokuara për mësim të hapur dhe mënyra të tjera të të nxëniet gjatë gjithë jetës mbështeten në ngarkesën e punës që nevojitet për të arritur rezultatet e përcaktuara të mësimit. Të gjithë ofruesit e *zyrtarisht* (d.m.th. në të njëjtën mënyrë dhe përmbushjen e të njëjtave standarde si institucionet e arsimit të lartë konvencional) arsimit të lartë me cilësinë e siguruar, siç është mësimi i hapur, i xiten të përdorin ECTS me të njëjtat mekanizma transparentë siç përshkruhet në këtë udhëzues. Kjo do të lehtësojë shumë kalimin ndërmjet mënyrave të ndryshme të mësimit, njohjen dhe bartjen duke rritur besimin e studentit dhe palëve të interesuara në rezultatet e të nxëniet të hapur.

Sqarim:

Zhvillimi i vazhdueshëm Profesional (CPD) gjithnjë e më shumë njihet si qenjësor për ata që punojnë në profesione të caktuara. Kjo veçanërisht vlenë për profesionet e kujdesit shëndetësor. CPD ka një dimension ndërkufitar i cili po bëhet gjithnjë e më i rëndësishëm. Qoftë vullnetar ose i detyrueshëm, ai perceptohet nga profesionistët dhe

Ofruesit si një mënyrë e mësimit gjatë gjithë jetës. Pranon mësimin formal dhe joformal Përderisa elementët e CPD mund të shndërrohen në kualifikime të ciklit të dytë (Master) ose në doktorata profesionale (në varësi të juridiksionit kombëtar). CPD si një praktikë profesionale ka një karakter specifik: mund të vetë-menaxhohet dhe vlerësohet nga vetëvlerësimi i barazvlerësuar. Konsideratat e punësimit, e drejta e vazhdueshme për praktikë, ruajtja e standardeve të praktikës profesionale, mbrojtja e publikut dhe në profesionet e kujdesit shëndetësor, siguria e pacientëve megjithatë nënkupton që arritja e saj duhet të jetë e matshme, e verifikueshme dhe e certifikuar nga një autoritet i njohur / i autorizuar.

Se si do të arrihet kjo mbetet një çështje debati brenda komunitetit të CPD. Si sistemi evropian i kredisë për arsimin dhe aftësimin profesional (ECVET) ashtu dhe ECTS perceptohen të jenë relevante, pasi që CPD mund të jetë e vendosur në cilindo prej tetë niveleve të EQF. Sidoqoftë, ndërfaqja midis dy sistemeve nuk është ende mjaftueshëm e zbatueshme dhe profesionet e ndryshme kanë kultura të ndryshme dhe nën-kultura kombëtare. Diskutimi për marrëdhëniet mes sistemeve evropiane të kredisë është dicka në vazhdim e sipër dhe shpresohet se do të çojë në qartësim më të madh rreth përdorimit të kredive për CPD. Ndërkohë, ofruesit e CPD në nivelet 5-8 të EQF nxiten të marrin parasysh përshtatshmërinë e kredive ECTS për qëllime të transparencës, njohjes, grumbullimit dhe bartjes, duke përdorur metodologjinë e përshkruar në këtë udhëzues.

Kreditë e dhëna për të gjitha format e arsimit të lartë, duke përfshirë arsimin e vazhdueshëm dhe profesional, mund të njihen, grumbullohen drejt një kualifikimi ose jo, në varësi të dëshirës së studentit / ose kërkesave që shfaqen për dhënien e kualifikimit. Disa studentë të pavarur mund të jenë të interesuar të ndjekin ndonjë komponent arsimor pa dëshiruar të marrin një kualifikim, por shpërndarja dhe regjistrimi i krediteve mund t'i lejojë ata t'i përdorin këto në të ardhmen nëse dëshirojnë. Dokumentimi i të gjitha arritjeve të mësimi dhe dhënia e një numri të përshtatshëm të kredive ECTS në nivelin e të nxënit bënë të mundur që ky mësim të njihet në mënyrë

transparente, dhe të vërtetuar në mënyrë që kreditë të mund të kontribuojnë në kualifikim të ardhshëm. Instrumentet e vlerësimit dhe njohjes në arsimin formal duhet të përshtaten me zhvillimin e një mjedisi arsimor më të larmishëm dhe fleksibil, duke pranuar forma të reja të mësimit të hapur të mundësuar nga teknologjia. Përdorimi i saktë i ECTS do të përmirësojë dhe lehtësojë shumë procesin.

4.2 NJOHJA E MËSIMIT DHE PËRVOJËS PARAPRAKE

Institucionet e arsimit të lartë duhet të jenë kompetentë për të dhënë kredi për rezultatet e mësimit të fituara jashtë kontekstit zyrtar të të nxënit përmes përvojës së punës, punës vullnetare, pjesëmarrjes së studentëve, studimit të pavarur, me kusht që këto rezultate të mësimit të plotësojnë kërkesat e kualifikimeve ose përbërësve të tyre. Njohja e rezultateve të të nxënit të marra përmes mësimit joformal duhet të përcillet automatikisht nga dhënia e të njëjtit numër krediti ECTS bashkangjitur me pjesën përkatëse të programit formal. Ashtu si me arsimin formal, dhënies së kredive i paraprihet një vlerësim për të vërtetuar arritjet e rezultateve të mësimit.

Metodat dhe kriteret e vlerësimit duhet të ndërtohen për të matur arritjen e rezultateve të kërkuara të mësimit në nivelin e duhur, pa iu referuar aktiviteteve specifike të mësimit ose ngarkesës së punës. Për shembull, "pjesëmarrja në diskutimin në klasë" të lëndës nuk do të llogaritet më në vlerësim, ndërsa rezultati i mësimit "ndërtimi i argumenteve gjatë bashkëveprimit me një grup" do të ishte me

rëndësi. Duhet të emërohet personel i posacëm në secilin departament ose fushë lëndore, i cili duhet të ketë autoritetin zyrtar dhe trajnimin për të dhënë kredi për rezultatet e mësimit të marra jashtë kontekstit zyrtar të të nxënit, në bazë të kritereve transparente të përcaktuara dhe të publikuara nga institucioni. Duhet të kuptohet që personeli e ka për detyrë të raportojë dhe dokumentojë vendimet e tyre përmes raporteve të rregullta tek komiteti përkatës (p.sh. në departamente, fakultet ose nivel institucional).

Sqarim:

*Ekziston një **gamë e gjerë e metodave të vlerësimit** për njohjen e mësimit paraprak dhe përvojës. Një nga mjetet e vlerësimit është edhe metoda e portofolit. Portofolet përfshijnë dokumentet e mbledhura nga studentët dhe nxjerrin në pah aftësi individuale të fituara në mënyra të ndryshme. Portofoll merr parasysh një koleksion të materialeve që vërtetojnë aftësitë dhe njohuritë e marra nga përvoja e mëparshme në mësimin joformal dhe informal. Portofoli përfshin referenca nga punëdhënësit dhe mbikëqyrësit; mund të përfshijë një vlerësim të performancës, CV dhe dokumente të tjera. Duke përdorur portofolin, vlerësuesi analizon një sërë informacionesh të studentëve. Studentët mund të kërkojnë ndihmë dhe këshilla kur përgatisin portofolet e tyre.*

Institucionet duhet të hartojnë politika njohëse për mësimin joformal ose informal. Këto politika duhet të përfshijnë elemente të tilla si këshilla, feedback (reagim) për studentët për rezultatet e vlerësimit dhe mundësinë që studentët të apelojnë.

Gjithashtu duhen krijuar qendra për këshillim, konsulencë dhe njohje të mësimit joformal dhe informal nga institucionet. Këto mund të marrin forma të ndryshme në varësi të praktikave kombëtare dhe institucionale (p.sh. ato mund të ekzistojnë brenda institucioneve të

vetme të arsimit të lartë ose si qendra të përbashkëta për disa institucione). Institucionet duhet t'i publikojnë dukshëm politikat dhe praktikat e tyre në faqet e tyre të internetit. Njohja e mësimit joformal dhe informal ndihmon që IAL-të të jenë gjithëpërfshirëse. Zgjerimi i mundësive të qasjes së studentëve nga jeta profesionale dhe një gamë e mjediseve mësimore jotradicionale ndihmojnë në bërjen e mësimit gjatë gjithë jetës si një realitet. Institucionet duhet të jenë veçanërisht të hapura për njohjen e arsimit dhe aftësimin profesional.

Sqarim:

Procesi i dhënies së kredisë për mësimin joformal ose informal ka katër faza kryesore:

- 1. Këshillat dhe udhëzimet fillestare (çfarë përfshin procesi për studentin, kufijtë e kredisë për mësimin joformal / informal; cilat janë kostot, rolet dhe përgjegjësitë e studentit dhe mësuesit / këshilltarit; dhe rrugë të ndryshme të të nxënit drejt një kualifikimi).*
- 2. Mbështetje (proces reflektues; të kuptuarit e rezultateve të të nxënit; identifikimi i rezultateve të vetë nxënit; mbledhja e provave dhe përzgjedhja).*
- 3. Njohja/vlerësimi (vlerësimi i dëshmisë së arritjes së rezultateve të të nxënit dhe kriteret e vlerësimit).*
- 4. Dhënia e kredisë (kredia e dhënë përmes këtij procesi është me të njëjtën vlerë si kredia e fituar përmes mësimit zyrtar).*

Sqarim:

ECVET

Sistemi Evropian i Kredive për Arsimit dhe Aftësim Profesional (ECVET) u krijua përmes një Rekomandimi të Parlamentit dhe Këshillit Evropian në 2009 (2009 / C 155/02). ECVET ka për qëllim të lehtësojë transferimin, akumulimin dhe njohjen e rezultateve të vlerësuara të të nxëniet të individëve që synojnë të arrijnë një kualifikim në arsimin dhe aftësimin profesional (AAP). Ashtu si ECTS, ECVET lehtëson dhe mbështet studentët në formimin e rrugës së tyre të të nxëniet përmes akumulimit të krediteve - qoftë brenda një institucioni të caktuar, nga institucioni në institucion, nga një vend në tjetrin, dhe ndërmjet nën-sistemeve të ndryshme arsimore dhe konteksteve të të nxëniet (p.sh. zyrtare, mësimi joformal dhe informal), dhe duke i ndihmuar ata të ndërtojnë stilet dhe përvojat e tyre individuale të të nxëniet. Ashtu si ECTS, ECVET bazohet në nocionin e 60 kredive, por alokimi i krediteve është i ndryshëm. Shpesh ECVET përdoret për të regjistruar dhe grumbulluar rezultate të vlerësuara të mësimin, pa një shndërrim në pikat e kreditit. Prandaj, në vend të konvertimit të kredisë, njohja e mësimin nga AAP duhet të bazohet në rezultatet e të nxëniet.

5. ECTS DHE SIGURIMI I CILËSISË

Ky kapitull përshkruan se si ECTS kontribuon në përmirësimin e cilësisë në IAL dhe jep shembuj për vlerësimin e zbatimit të ECTS.

Përgjegjësia kryesore për sigurimin e cilësisë i takon secilit institucion, siç është rënë dakord nga ministrat e arsimit të vendeve të përfshira në Procesin e Bolonjës (Berlin Communiqué, 2003). Në sigurimin e brendshëm të cilësisë përfshihen të gjitha procedurat e ndërmarra nga institucionet e arsimit të lartë për t'u siguruar që cilësia e programeve dhe kualifikimeve të tyre plotësojnë specifikimet e tyre dhe ato të organeve të tjera relevante, siç janë agjencitë e sigurimit të cilësisë.

Shqyrtimet e jashtme të cilësisë të ndërmarra nga agjencitë e sigurimit të cilësisë ofrojnë reagime ndaj institucioneve dhe informacionit për

palët e interesuara. Parimet dhe proceset e sigurimit të cilësisë zbatohen për të gjitha mënyrat e mësimit dhe mësimdhënies (formale, joformale, mënyra të reja të mësimit, mësimdhënies dhe vlerësimit). Standardet dhe Udhëzimet Evropiane për Sigurimin e Cilësisë në Zonën Evropiane të Arsimit të Lartë (ENQA, 2005) mbështesin sigurimin e brendshëm dhe të jashtëm të cilësisë.

Sqarim:

'Standardet dhe Udhëzimet Evropiane (ESG) janë një tërësi standardesh dhe udhëzimesh për sigurimin e brendshëm dhe të jashtëm të cilësisë në arsimin e lartë. ESG nuk janë standarde për cilësi, por as nuk përcaktojnë se si zbatohen proceset e sigurimit të cilësisë, por ato ofrojnë udhëzime, duke mbuluar fushat të cilat janë jetike për sigurimin e një cilësie të suksesshme dhe mjediset e të nxëniet në arsimin e lartë. ESG duhet të konsiderohet në një kontekst më të gjerë që gjithashtu përfshin kornizat e kualifikimeve, ECTS dhe Suplementin e Diplomës që gjithashtu kontribuojnë në promovimin e transparencës dhe besimit të ndërsjellë në arsimin e lartë në EHEA.'

Standardet 1.2, 1.3, 1.4 dhe udhëzimet shoqëruese i referohen fushave që lidhen me ECTS (në veçanti hartimin e programit, Mësimin me studentët në qendër, mësimdhënien dhe vlerësimin dhe pranimin e studentëve, përparimin, njohjen dhe certifikimin).

Praktika e mirë në përdorimin e ECTS do t'i ndihmojë institucioneve në përmirësimin e cilësisë së programeve të tyre dhe ofertën e tyre të lëvizshmërisë së të nxëniet.

Kështu që, përdorimi i ECTS duhet të sigurohet me cilësi përmes proceseve të përshtatshme të vlerësimit (p.sh. monitorimi, rishikimet e brendshme dhe të jashtme të cilësisë dhe reagimet e studentëve) dhe përmirësimi i vazhdueshëm i cilësisë.

Në vlerësimin e efektshmërisë së një programi (përfshirë rezultatet e të nxëniet, ngarkesën e punës dhe metodat e vlerësimit) do të përdoren një sërë masash.

Këto mund të përfshijnë nivele të larta braktisjeje ose dështimi ose kohë më të gjatë të përfundimit. Një program mund të konsiderohet efektiv kur qëllimet e tij arrihen në kohën e duhur, domethënë kur rezultatet e përcaktuara të mësimit arrihen nga nxënësit, ata akumulojnë kreditë e kërkuara dhe marrin kualifikimin siç është planifikuar në program. Sidoqoftë, duhet të tregohet kujdes në çdo analizë për të diskriminuar në mënyrë kritike midis elementeve, pasi ato gjithashtu mund të tregojnë planifikim ose shpërndarje joefektive të programit ose masa joadekuate për mbështetjen e studentëve.

Për vlerësimin e cilësisë së zbatimit të ECTS mund të përdoren treguesit e mëposhtëm:

- Komponentët arsimorë shprehen në terma të rezultateve të duhura të të nxënit dhe informacioni i qartë është i disponueshëm në lidhje me nivelin e tyre, kreditë, shpërndarjen dhe vlerësimin;
- Studimet mund t'i përfundojnë në kohën e caktuar zyrtarisht për ta (d.m.th. ngarkesa e punës e lidhur me një vit akademik, një semestër, tremujor ose një përbërës të vetëm të lëndës është realist);
- Monitorimi vjetor shqyrton çdo ndryshim në llojet e arritjeve dhe rezultateve të fituara dhe përcillet me rishikimin e duhur;
- Studentëve u sigurohen informata dhe këshilla të hollësishme në mënyrë që ata të mund të ndjekin rregullat e progresit, të shfrytëzojnë opsionet për rrugë fleksibile dhe të zgjedhin komponentët arsimorë në një nivel të duhur për kualifikimin e

tyre;

- Studentët informohen menjëherë për rezultatet e tyre.

Për studentët mobilë (që lëvizin) kjo do të thotë që:

- Procesi i transferimit të kredive përfshihet në procedurat e monitorimit, rishikimit dhe vlerësimit;
- Stafi adekuat caktohet si përgjegjës për çështjen e njohjes dhe transferimit të kredive;
- Marrëveshjet e të nxënit janë përfunduar në të gjitha rastet; zhvillimi i tyre dhe çdo ndryshim pasues i tyre, i nënshtrohen proceseve të ndjeshme por të fuqishme të miratimit;
- Studentët e ardhshëm me mobilitet marrin përsipër elemente arsimore nga Katalogu ekzistues i Kursit; ata vlerësohen dhe notohen në të njëjtën mënyrë si studentët vendas;
- Transkriptet e detajizuara janë dhënë duke regjistruar kreditë dhe notat e dhëna;
- Njohja u jepet të gjitha kredive që shoqërohen me përfundim të suksesshëm të të gjithë komponentëve arsimorë të ndërmarrë si pjesë e një Marrëveshjeje Mësimi të miratuar në versionin e saj përfundimtar; rezultatet lëshohen dhe transmetohen menjëherë;

- Tabelat e vlerësimit ekzistojnë për interpretimin e notave të dhëna, në mënyrë që notat dhe kreditë të pasqyrohen siç duhet në çdo kualifikim përfundimtar të fituar.

Përfaqësuesit e studentëve duhet të jenë të angazhuar në mënyrë aktive në proceset e sigurimit të cilësisë për ECTS:

- Kur studentët japin informacion, në sigurimin e brendshëm të cilësisë, (duke iu përgjigjur sondazheve në mënyrë të rregullt, me fokus grupet); marrin pjesë në përgatitjen e raporteve të vetëvlerësimit të institucioneve; angazhohen në mënyrë aktive në organet përgjegjëse për proceset e sigurimit të brendshëm të cilësisë dhe monitorimin e sgpërndarjes së kredisë ECTS.
- Në sigurimin e cilësisë së jashtme, ku studentët janë anëtarë të paneleve të jashtme të rishikimit të institucioneve të arsimit të lartë dhe / ose programeve.

6. ECTS DHE DOKUMENTET MBËSHTETËSE

Përdorimi i ECTS mbështetet nga dokumente bazuar në parimet e shkruara në këtë udhëzues. Ky kapitull sugjeron që elementet të përfshihen në këtë dokument, pasi ato paraqesin një mënyrë të përdorueshme edhe të pranuar gjerësisht të komunikimit të informacionit i cili është i dobishëm për të gjithë studentët (përfshirë

studentë të përhershëm dhe ata me mobilitet), stafin akademik dhe administrativ, punëdhënësit dhe palët e tjera të interesuara.

Për tu shërbyer nevojave të studentëve, institucionet duhet të regjistrojnë arritjet e tyre në një mënyrë transparente që mund të kuptohet lehtësisht. Prandaj, ky *Udhëzues* ofron aspektet e informacionit që duhet të përfshihen në dokumentet kryesore të mobilitetit, që të nxisë mirëkuptim më të mirë midis institucioneve dhe vendeve të ndryshme, akterëve të brendshëm dhe të jashtëm.

6.1 KATALOGU I KURSIT

Katalogu i Kursit përfshin informacione të hollësishme, të lehta në përdorim dhe të azhurnuara për mjedisin mësimor të institucionit, i cili duhet të jetë i disponueshëm për studentët para se të hyjnë dhe gjatë gjithë studimeve të tyre, për t'i bërë të mundur që ata të bëjnë zgjedhjet e duhura dhe të përdorin kohën e tyre në mënyrë efektive. Informacioni ka të bëjë, për shembull, me kualifikimet e ofruara, mësimdhënien, procedurat e mësimdhënies dhe vlerësimit, nivelin e programeve, komponentët individualë arsimorë dhe burimet e të nxënit. Katalogu i Kursit duhet të përfshijë emrat e personave që duhet të kontaktojnë studentët, me informacione se si, kur dhe ku mund t'i kontaktojnë personat adekuatë.

Katalogu i Kursit duhet publikuar në webfaqen e internetit të institucionit përkatës, duke treguar lëndët/ titujt e lëndëve, lëndëve në gjuhën kombëtare (ose gjuhë rajonale, nëse është e rëndësishme)

dhe në anglisht, në mënyrë që të gjitha palët e interesuara të mund të kenë lehtësisht qasje në të. Institucioni është i lirë të vendosë formatin e Katalogut, si dhe renditjen e informacionit. Sidoqoftë, ndjekja e një strukture të përbashkët, siç përcaktohet më poshtë, i bën këta Katalogë më lehtë të krahasueshëm dhe përmirëson transparencën. Në çdo rast, Katalogu i Kursit duhet përfshirë informacione të përgjithshme mbi institucionin, burimet dhe shërbimet e tij, si dhe informacionin akademik mbi programet e tij dhe komponentët individualë arsimorë.

Sqarim:

Elementet e rekomanduara për Katalogun e Kursit përfshijnë:

Informata të përgjithshme:

- *Emrin dhe adresën e institucionit*
- *Përshkrimi i institucionit (përfshirë llojin dhe statusin)*
- *Autoritetet akademike*
- *Kalendarin akademik*
- *lisën e programeve të ofruara*
- *kërkesat e pranimit, përfshirë politikën gjuhësore, dhe procedurat e regjistrimit*
- *marrëveshjet për njohjen e mobilitetit të kredive dhe mësimi paraprak (zyrtar, formal dhe joformal)*
- *Politika e shpërndarjes së kredisë ECTS (korniza institucionale e kredisë)*
- *Rregullat për udhëheqjen akademike.*

Burimet dhe shërbimet:

- *Zyrën për çështje studentore*
- *akomodimin*
- *ushqimet*
- *kostot e jetesës*
- *mbështetjen financiare për studentët*
- *sigurimin mjekësor*
- *lehtësira për studentë me aftësi të kufizuara dhe nevoja të veçanta*
- *pajisjet e mësimi*
- *mundësitë e mobilitetit ndërkombëtar*
- *informacionin praktik për studentët e huaj*
- *kurset e gjuhës*
- *mundësitë e gjetjes së punës*

- *pajisjet sportive dhe të kohës së lirë*
- *organizatat studentore*

Sqarim:

Informacionet mbi programet e studimit duhet të përfshijnë:

- *kualifikimin e dhënë*
- *kohëzgjatjen e programit*
- *numrin e krediteve*
- *niveli i kualifikimit sipas Kornizës Kombëtare të Kualifikimit dhe Kornizës Evropiane të Kualifikimeve*
- *fusha (et) e studimit (p.sh. ISCED-F)*
- *kërkesat specifike për pranim (nëse aplikohet)*
- *Marrëveshjet specifike për njohjen e mësimit paraprak (zyrtar, formal dhe joformal) (nëse aplikohet)*
- *Kërkesat dhe rregulloret e kualifikimit, përfshirë kërkesat e diplomimit (nëse aplikohen)*
- *Profili i programit (shiko kapitullin për hartimin e programit)*
- *rezultatet e të nxënit të programit*
- *diagramin e strukturës së programit me kredi (60 ECTS për një vit akademik të plotë)*
- *mënyra e studimit (me kohë të plotë / me kohë të pjesshme / mësimi elektronik etj.)*
- *rregulloret e provimit dhe shkalla e gradimit*
- *dritaret e mobilitetit të detyrueshëm ose opsional (nëse aplikohen)*
- *vendin (et) e punës (nëse aplikohet)*
- *mësimi i bazuar në punë*
- *shifat e programit ose ekuivalent*
- *profilet e profesionit të të diplomuarve*
- *qasjet në studimet e mëtutjeshme*

Për programet e përbashkëta të studimit, rekomandohen disa elementë shtesë:

- *informacion mbi formën e diplomës dhe dokumentacionin shtesë të diplomës (të përbashkët / dyshe / shumëfish)*
- *anëtarët e konsorciumit dhe rolin e tyre*
- *struktura e mobilitetit të programit*

Sqarim:

Informacionet për komponentet individuale arsimore duhet të përfshijnë:

- *kod*
- *titull*
- *lloji (i detyrueshëm / opsional)*
- *cikël (i shkurtër / i parë / i dytë / i tretë)*
- *viti i studimit kur komponenti është dorëzuar (nëse aplikohet)*

- *semestri / tremujor i kur dorëzohet komponenti*
- *numri i kredive ECTS të alokuara*
- *emri i pedagogut*
- *rezultatet e mësimit*
- *mënyra e ligjërimit (mësimi ballë për ballë / largësi etj.)*
- *parakushtet dhe bashkë-kushtet (nëse aplikohet)*
- *përmbajtja e kursit*
- *leximi i rekomanduar ose i kërkuar dhe burimet / mjetet e tjera mësimore*
- *aktivitetet e planifikuara të mësimit dhe metodat e mësimdhënies*
- *metodat dhe kriteret e vlerësimit*
- *Gjuha e instruksioneve.*

6.2 ECTS DHE DOKUMENTET MBËSHTETËSE PËR MOBILITETIN E KREDISË

Marrëveshja e Studimit siguron një angazhim zyrtar, detyrues midis studentit, institucionit dërgues dhe institucionit / organizatës / pranues për të gjitha aktivitetet e mësimit që do të kryhen. Miratimi i Marrëveshjes së Studimit dhe ndryshimeve të saj është i mundur përmes nënshkrimeve dixhitale ose kopjeve të nënshkrimeve të skanuara, të dërguara në mënyrë elektronike, sipas rregulloreve ose praktikës institucionale.

MARRËVESHJA E STUDIMIT PËR MOBILITETIN E KREDISË PËR STUDIME

Sqarim:

Elementet e rekomanduara për Marrëveshjen e Studimit për mobilitetin e kredisë për studime duhet të përfshijë:

- *emrin dhe detajet e kontaktit të studentit*
- *emrat, adresat dhe personat e kontaktit akademik dhe/ose administrativ të institucioneve dërguese dhe pranuese*
- *fusha e studimit të studentit në institucionin dërgues (kodet ISCED-F)*
- *cikli i studimit (cikli i shkurtër / i parë / i dytë / i tretë)*
- *periudha e studimit (nga / në) në institucionin pritës*
- *programi i studimit jashtë vendit: lidhje me Katalogun e Kursit në institucionin pritës dhe listën e komponentëve arsimorë që do të merren (me kode dhe kredi ECTS)*
- *Komponentet arsimore nga të cilët studenti do të përjashtohet në institucionin dërgues nëse komponentët e marrë jashtë vendit janë përfunduar me sukses ose përcaktojnë që periudha e lëvizshmërisë në tërësi do të njihet (për shembull, ky do të jetë rasti i dritareve dhe shkallëve të mobilitetit që integrojnë periudha e detyrueshme jashtë vendit)*
- *nënshkrimet e të tre palëve (studenti, përfaqësuesit e institucioneve dërguese dhe pranuese)*

6.3 MARRËVESHJA E STUDIMIT PËR PUNË PRAKTIKE

Marrëveshja e Studimit është po ashtu thelbësore për vendosjet e studentëve në punë praktike, si një dokument detyrues që përshkruan aktivitetet e mësimit që duhen kryer nga studenti brenda këtij komponenti arsimor. Angazhimi i institucionit pritës është të sigurojë vendosje cilësore të punës praktike, të rëndësishme për rrugën e të nxëniet të studentit, me rezultate të përcaktuara qartë të mësimit, dhe të lëshojë një Vërtetim për zhvillimin e punës praktike pas përfundimit të saj.

Angazhimi i institucionit dërgues është të bëjë sigurimin e cilësisë dhe rëndësinë së punës praktike, të bëjë monitorimin e punës së studentit dhe njohjen e krediteve ECTS për rezultatet e përfunduara me sukses të mësimit. Marrëveshja e Studimit për punë praktike duhet nënshkruar nga të trija palët: studenti, institucioni dërgues dhe ai pritës.

Sqarim:

Elementët e rekomanduar për Marrëveshjen e Studimit për vendet e punës praktike duhet të përfshijnë:

- *emrin dhe detajet e kontaktit të studentit*
- *emrat, adresat dhe personat e kontaktit të institucionit dërgues dhe organizatës/ndërmarrjes/etj.*
- *fusha e studimit të studentit në institucionin dërgues (kodet ISCED-F)*
- *cikli i studimit (cikli i shkurtër/i parë/i dytë/i tretë)*
- *lloji i organizatës / ndërmarrjes (private / publike / etj.)*
- *periudha e trajnimit (nga / në) në institucionin pritës dhe kreditë ECTS*
- *rezultatet e të nxënit që do të fitohen nga praktikanti në fund të stazhit*
- *program i detajuar i periudhës së stazhit, përfshirë detyrat / dorëzimet*
- *numri i orarit të punës në javë*
- *niveli i kompetencës në gjuhën e vendit të punës që studenti ka ose pranon të marrë me fillimin e periudhës së studimit (nëse aplikohet)*
- *aranzhimet e monitorimit dhe plani i vlerësimit*
- *Dispozitat për ndryshime në Marrëveshjen e Studimit për vendet e punës praktike*
- *aranzhimet e njohjes në institucionin dërgues*
- *nënshkrimet e të tre palëve (studenti, përfaqësuesi i institucionit dërgues, dhe organizata / ndërmarrja pritëse - përfshirë mbikëqyrësit e praktikantit)*

6.4 TRANSKRIPTI I NOTAVE

Transkripta e notave siguron një regjistrim aktual të progresit të studentëve në studimet e tyre: komponentët arsimorë që ata kanë

marrë, numrin e kredive ECTS që kanë arritur dhe notat që kanë marrë. Meqenëse Transkripta është një dokument jetësor për regjistrimin e progresit dhe për njohjen e arritjeve mësimore, është e rëndësishme të përcaktohet se kush është përgjegjës për prodhimin e tij, si është lëshuar dhe si është dorëzuar. Shumica e institucioneve prodhojnë Transkriptën e notave nga bazat e të dhënave të tyre institucionale.

Është e rëndësishme të mbahet në mend se Transkripta mund të përdoret në kontekste të tjera, kështu që informacioni duhet të sigurohet në një mënyrë transparente, të plotë dhe të qartë. Në rast të mobilitetit të kredisë, institucioni pranues siguron një Transkriptë të Rekordëve për të gjithë studentët me mobilitet dhe ia dërgon institucionit dërgues dhe studentit në fund të periudhës së tyre të studimeve, në mënyrë që të certifikojë zyrtarisht punën e përfunduar, kreditë e dhëna, dhe notat e marra gjatë periudhës së lëvizshmërisë. Kjo duhet dërguar brenda një periudhe kohore të shkurtër pas shpalljes së rezultateve të studentit në institucionin pranues (shiko kapitullin për lëvizshmërinë dhe njohjen e kredisë).

Elementet e rekomanduar për Transkriptin e notave duhet të përfshijnë:

- *emri i studentit*
- *ID dhe/ose detajet e kontaktit të studentit (nëse aplikohen)*
- *emrat dhe kontaktet e institucionit*
- *fusha e studimit të studentit dhe/ose emri i programit*
- *viti aktual i studimit*
- *komponentët arsimorë të marrë në institucion (me kode, kredi dhe nota lokale)*
- *përshkrimin e sistemit të gradimit institucional*
- *informacioni i shpërndarjes së shkallës për grupin e referimit të identifikuar*
- *data e lëshimit dhe nënshkrimi i personit përgjegjës*

Institucioni dërgues duhet t'i sigurojë studentit Transkriptën e tyre të të dhënave (ose dokumentin/databazën ekuivalente), pa kërkesa të tjera nga ai ose ajo në një periudhë të arsyeshme kohore. Kjo siguron qartësi në lidhje me rezultatet e njohjes së periudhës së mobilitetit jashtë vendit. Në mobilitetin për studime, rekomandohet të përfshihen përbërësit që janë zëvendësuar në shkallën shtëpiake të studentit, numrin e kredive që ata marrin dhe, kur është e zbatueshme, përkthimin e notave të marra nga studenti jashtë vendit.

Kur periudha e mobilitetit të studimeve njihet si një e tërë, institucioni dërgues duhet të regjistrojë vetëm numrin e krediteve, notat lokale (kur është e zbatueshme) dhe rezultatet e mësimit të përcaktuara gjatë gjithë periudhës së mobilitetit. Në rastin e trajnimeve, Transkripta i notave e institucionit dërgues do të përmbajë të paktën informacionin e nevojshëm për të përmbushur të gjitha aranzhimet e njohjes të rënë dakord në Marrëveshjen e Studimit përpara mobilitetit. Kjo mund të përfshijë dhënien e një numri konkret krediti, një notë, etj.

6.5 VËRTETIMI PËR ZHVILLIMIN E PUNËS PRAKTIKE

Vërtetimi për zhvillim të punës praktike synon të sigurojë transparencë dhe të nxjerrë vlerën e përvojës së punës praktike të studentit. Ky dokument lëshohet nga institucioni/ndërmarrja pritëse pas përfundimit të punës së praktikantit në vendin e punës, dhe mund të plotësohet me dokumente të tjera, siç janë letrat rekomanduese.

Sqarim:

Elementët e rekomanduar për Vërtetimin për zhvillimin e punës praktike duhet të përfshijnë:

- *emri i studentit*
- *emri i organizatës / ndërmarrjes*
- *detajet e kontaktit të organizatës / ndërmarrjes [rruga, qyteti, vendi, telefoni, adresa e-mail, faqja e internetit]*
- *lloji i organizatës / ndërmarrjes (private / publike / sektori i tretë /...)*
- *fillimi dhe përfundimi i punës praktike*
- *program i detajuar i vendosjes së punës praktike, duke renditur detyrat*
- *njohuri, aftësi (intelektuale dhe praktike) dhe kompetencat e fituara (rezultatet e të nxëniet të arritura)*
- *vlerësimi i performancës së studentit*
- *data e lëshimit, emri dhe nënshkrimi i personit përgjegjës në organizatën/ndërmarrjen pritëse*

PËRFUNDIM

Sistemi Evropian për Transfer të Kredive (ECTS) është një element shumë i rëndësishëm në sistemin e Bolonjës, kjo për arsye se shërben si një mjet për njohjen e kurseve dhe programeve të cilat studentët i kanë ndjekur dhe kompletuar gjatë studimeve jashtë vendit.

Ky udhërrëfyes është shumë i rëndësishëm për institucionin tonë pasi që do të shërbejë si udhëzues për të gjitha çështjet të cilat lidhen me mësimdhënien dhe mësimnxënien sa më efektive në Universitetin tonë. Gjithashtu, respektimi i këtij udhërrëfyese do të na ndihmojë që t'i unifikojmë veprimet tona me Universitetet Evropiane, që në të ardhmen të jetë më e lehtë lëvizja dhe njohja e diplomave të fituara nga studentët tanë.

Literatura origjinale

Literatura origjinale e cila përmban edhe literaturën e mëtejme të rekomandueshme për lexim si dhe shtojcat:

https://ec.europa.eu/education/ects/users-guide/docs/ects-users-guide_en.pdf

Literatura shtesë:
ec.europa.eu/education/tools/ects_en.htm